

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātņu akadēmijas, Latvijas Zinātnes padomes un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts

16 (537)

ISSN 1407-1479

2017. gada 9. oktobris

Latvijas Jauno zinātnieku apvienības "platais solis pretim gaišākai nākotnei" jeb "divos soļos pāri bezdibenim"

Pārdomas par paziņojumā "Jauno zinātnieku komentārs par iespējamo "zinātnes finansējuma pārtraukumu" jeb solis pretim gaišākai nākotnei"* pausto viedokli

20. septembrī notikušajā Saeimas Ilgtspējīgas attīstības komisijas sēdē Latvijas Zinātņu akadēmija un Valsts Zinātnisko institūtu asociācija vērsa deputātu un Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) ierēdņu uzmanību uz to, ka pēc Latvijas Statistikas pārvaldes datiem divu pēdējo gadu laikā (2015, 2016) Latvijā:

- ir notikusi strauja zinātnieku skaita samazināšanās zinātnes, pētniecības un inovāciju (Z&P) jomā (**par 16%**),
- ir vērojams privātā sektora investīciju kritums Z&P (**par 47%**)
- ir noticis kopējo investīciju Z&P samazinājums procentuāli pret IKP (**par 35%**)
- ir būtiski palielinājusies atpalicība no plānotā investīciju apjoma Z&P pret IKP (**par 60%**)

Tā kā 2017. gadā nav ielānēti būtisks valsts budžeta atbalsta palielinājums publiskā sektora zinātnē, pētniecībai un inovācijai, tad ir iespējams, ka Latvija ES šobrīd jau ir ierindojusies pēdējā vietā starp ES dalībvalstīm Z&P+I finansējuma attiecībā pret IKP (0,44% no IKP 2016. gadā). Šāda Z&P finansēšanas politika nopietni apdraud Latvijas ilgtspējīgu attīstību kopumā un zinātnes konkurētspēju – it īpaši.

Pēdējos divos gados IZM īstenotā politika jau ir novedusi pie 596 zinātnieku aiziešanas no zinātnes un pētniecības Latvijā (salīdziniet šos zaudējumus ar IZM ieceri ERAF 1.1.1.2. pasākuma finansējuma ietvaros par 60 miljoniem EUR 7 gadu laikā radīt jaunus darba vietas kopumā 384 jaunajiem zinātniekiem!).

Šie negatīvie procesi Z&P+I Latvijā lielā mērā ir sekas tam, ka netika veiktas nepieciešamās darbības, lai novērstu finansējuma pārrāvumu Z&P+I Latvijā, kuru izraisīja novēlota 2014.–2020. gada plānošanas perioda programmu atvēršana. Tāpat netika nodrošināta IZM iniciētās VPP programmu skaita palielināšanas rezultātā pieaugušo izdevumu segšanai nepieciešamo līdzekļu piešķiršana no valsts budžeta.

Tā vietā 2017. gadā finansējuma trūkuma dēļ pirmo reizi neatkarīgās Latvijas vēsturē publiskā sektora zinātniekiem tika liegta iespēja pieteikt individuālos Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektus Latvijā, jo IZM tam nepieciešamo finansējumu novirzīja VPP finansējuma izstrūkuma segšanai.

Šāda IZM veiktā Z&P+I finansēšanas modeļa īstenošana īpaši skāra zinātniekus, kas bija uzvarējuši iepriekšējā perioda uz izcilību vērstajos starptautisku ekspertu vērtētajos Latvijas Zinātnes padomes fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu (turpmāk – LZP granti) konkursos. Šīs "reformas" rezultātā bez darba palika vairāk nekā 200 zinātnieki (PLE), kas bija iesaistīti 65 pētījumu projektos ar kopējo finansējumu 3 192 765 EUR.

2017. gada 7. septembrī Valsts sekretāru sanāksmē tika izsludināts IZM izstrādātais Ministru kabineta noteikumu (turpmāk – MK noteikumi) projekts "Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu izvērtēšanas, finansēšanas un administrēšanas kārtība" (VSS-924), kas ir izraisījis visai pretrunīgu reakciju zinātniskās sabiedrības vidē. Tas ir tāpēc, ka MK noteikumos ir atspoguļota IZM iecere 2018. gadā veikt kārtējo zinātnes un pētniecības finansēšanas modeļa maiņu, to iepriekš rūpīgi neizdiskutējot zinātniskajā sabiedrībā un **nenodrošinoties ar šādai reformai nepieciešamā finansējuma pieejamību un tam nepieciešamo ieviešanas laiku.**

Problēmas būtība ir tāda, ka 2017. gadā beidzās zinātnē un pētniecībā izvirzīto stratēģisko virzienu darbības termiņš, bet jauni nav noteikti, jo IZM tāds kārtējo reizi nav savlaicīgi izvirzījis un nav savlaicīgi organizējis to vispusīgu apspriešanu zinātniskajā sabiedrībā un ministrijās.

Tā kā, atbilstoši likumam, Valsts pētījumu programmas un arī LZP granti tiek izsludināti un konkursa kārtībā tiek piešķirti tikai pētījumiem valsts noteiktajos prioritārajos virzienos, tad **jebkāda veida valsts budžeta finansējuma atvēršana zinātniskajiem un pētnieciskajiem projektiem 2018. gada 1. janvārī ir apdraudēta.**

Neskatoties uz to, MK noteikumu projektā paredzēts 2018. gadā uzsākt zinātnes finansēšanas modeļa reformu. Lai šo reformu finansētu, tiek plānots 2018. gadā pilna apjoma finansējumu patreizējām 14 VPP programmām vairs nepiešķirt, tām paredzot vien iepriekšējā perioda neizmaksāto finansējumu apmēram 400 tūkstoši EUR apmērā.

VPP programmām nepiešķirtos līdzekļus IZM ir iecerējusi pārvirzīt Latvijas Zinātnes padomes pārvaldītajiem LZP grantiem, paralēli veidojot divas jaunas VPP programmas IZM patvalji izvēlētos virzienos.

Šāda IZM rīcība ir klajā pretrunā kā ar Zinātniskās darbības likumu, tā arī ar šī gada 10. maijā notikušajā Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģiskās padomes (LPISP) sēdē pieņemto lēmumu par esošo VPP īstenošanas termiņa pagarinājumu līdz 2018. gada beigām, to finansēšanu paredzot iepriekš noteiktajā gada finansējuma vidējā apjomā.

* LJZA komentārs, tāpat arī viedoklis par LZP eksperta kritērijiem un MK noteikumu projektu par LZP grantiem atrodams "Zinātnes Vēstnesī" 9. oktobra numura elektroniskajā versijā

Jāatzīmē, ka LPISP 10. maija lēmums jau bija kompromisa lēmums, kas nebūtu bijis nepieciešams, ja IZM 2017. gada pirmajā pusē būtu veikusi nepieciešamās darbības, lai **savlaicīgi tiktu pieņemti jaunie Zinātnes un pētniecības attīstības stratēģiskie virzieni**, kas ļautu 2017. gadā izsludināt, organizēt un noslēgt konkursu kā par jauno VPP, tā arī LZP grantu īstenošanu 2018.–2021. gadam.

MK noteikumos ietvertais LZP grantu konkursa un līgumu slēgšanas laika grafiks nosaka, ka viss konkursa process, turpināsies 7–9 mēnešus no brīža, kad tiks pieņemti MK noteikumi (skat. MK noteikumu projekta 15. 16., 22., 25., 31., 36., 38., 39. un 41. punktu) un tikai pēc tam līdz projektu finansējums kļūs "de facto" pieejams zinātniekiem.

Tas nozīmē, ka, izņemot daļu jauno zinātnieku, kam ir piešķirti 152 ERAF atbalstītie pēcdoktorantūras granti, **Latvijas zinātnieki vismaz līdz 2018. gada vidum nesaņems nekādu valsts budžeta finansējumu zinātnisko projektu veikšanai**, kas arī ir par pamatu zinātnieku bažām par IZM iniciēto valsts zinātnes finansējuma kārtējo pārrāvumu 2018. gada pirmajā pusē.

Jāsecina, ka šāda situācija ir radusies tāpēc, ka **IZM LPISP 10. maija lēmumu ir ignorējusi**, un četrus mēnešu laikā nav veikusi nepieciešamās darbības, lai nodrošinātu šobrīd apstiprināto VPP pagarināšanu 2018. gadam un izsludinātu konkursu par tiem projektu papilduzdevumiem, kas būtu veicami 2018. gadā.

Šobrīd IZM piedāvā, likvidējot lielāko daļu no VPP, 2018. gadā atsākt LZP grantu finansējumu, novirzot tam arī lielāko daļu no VPP paredzētajiem līdzekļiem. Tas nozīmē, ka **bez darba atkal paliks liels skaits – šobrīd VPP projektos iesaistīto – zinātnieku**, it īpaši tie, kuri kolektīvi veic tādas pētījumus, kas nav pa spēkam individuāliem pētniekiem.

Šāda politika ir pilnīgā pretrunā ar IZM proponēto zinātniskās darbības konsolidāciju, ko nodrošināja VPP, kurās **kopīgos pētījumos** iesaistījās 43 zinātnisko institūciju pētnieku kolektīvi. Tā vietā tiek īstenota virzība uz zinātniski-pētnieciskās tematikas maksimālu fragmentāciju, ko izsaulc neliela apjoma projektu īstenošanai, kuros katrā iesaistīti 3–4 zinātnieki.

Pieņemot, ka maksimālais katrā LZP projekta finansējums nemainās, var secināt, ka LZP projektu skaitu 2018. gadā iecerēts palielināt līdz apmēram 200 projektiem, kas nozīmē **kastrofālu zinātnes fragmentāciju** un daudzēmību. Ja IZM savai iecerētajai reformai nākotnē atradīs finansējumu, tad 2019. gadā zinātnieku spēki tiks sadalīti pa 400 projektiem, bet 2020. gadā – jau pa 600 projektiem

Diemžēl, Latvijas Jauno zinātnieku apvienības optimisms par LZP grantu konkursa rīkošanu katru gadu kā "plato soli pretim gaišākai nākotnei" **nav finansiāla seguma**, jo valsts 3 gadu budžeta plāns neparedz būtisku valsts budžeta finansējuma pieaugumu zinātniskās darbības nodrošināšanai nākošajos trijos gados.

Tas nozīmē, ka LZP un jauno zinātnieku iecere, turpmāk LZP grantu konkursu rīkot katru gadu, nav īstenojama, ja 2018. gadā tiem novirzāmā summa būs 9,5 miljoni EUR. Tā kā zinātniskie projekti nevar būt istermiņa (līdzšinējie bija paredzēti 3 gadu periodam katrs), tad, atbilstoši šim finansēšanas modelim, 2019. gadā LZP grantiem 2019. gadā būs nepieciešami jau 19 miljoni EUR, bet 2010. gadam – 28,5 miljoni EUR, bet tādi līdzekļi nekur nav ielānēti.

Tāpat tas nozīmē attālināšanos no nepieciešamības veikt tautas saimniecības attīstībai būtiskus nozaru pasūtītos pētījumus, ko līdz šim zinātnieki īstenoja Valsts pētījumu programmu ietvaros.

Līdz ar to ir skaidrs, ka Latvijas zinātnes konkurences spēja kopumā turpmākajos gados vēl vairāk kritīsies, jo jaunajiem zinātniekiem, kuru atbalsts ir IZM šī brīža prioritāte, tikpat kā nav cerību iegūt ES programmas Horizonts-2020 jeb ārpus Latvijas grantus un tādējādi – piesaistīt papildus finansējumu zinātnē no ES kopējā budžeta. Tam par cēloni ir tas, ka potenciālo projektu izpildītāju – jauno zinātnieku – sasniegumi Z&P jomā vairumā gadījumu neatbilst projektu vadītāju vai atbildīgo izpildītāju līmenim.

Līdz ar to Latvijas Jauno zinātnieku apvienības optimisms, kas pausts tikko izplatītajā paziņojumā "Jauno zinātnieku komentārs par iespējamo "zinātnes finansējuma pārtraukumu" jeb solis pretim gaišākai nākotnei", patiesībā ir balstīts uz cerību, ka jauno zinātnieku karjeras izaugsmi nodrošinās pašreizējā **IZM politika, kas ir vērstā uz vidējās un vecākās paaudzes zinātnieku diskrimināciju**, neļaujot tai piedalīties konkursos uz apmēram 72% ERAF zinātnē un pētniecībā Latvijā paredzēto līdzekļu iegūšanu.

Skumji, ka IZM ignorē šīs politikas bēdīgos rezultātus un izliekas neredzam, ka zinātniekiem, izņemot daļai jauno zinātnieku, valsts budžeta finansējums pētniecībai nākamā gada pirmajā pusē nebūs pieejams, resp., – **ir sagaidāms kārtējais finansējuma pārrāvums zinātnē**. Valsts bez zinātniekiem ir valsts bez nākotnes!

Ivars Kalviņš, LOSI ZP priekšsēdētājs, LZA akadēmiķis

Sveicam jubilejā!

8. oktobrī LZA īsteno locekli **Innu ŠTEINBUKU**
11. oktobrī LZA ārzemju locekli **Tarmo SOOMERI**
12. oktobrī LZA goda doktoru **Žoze Antonio KASTILO-ALKARASU**
15. oktobrī LZA goda doktoru **Eduardu Bruno DEKSNĪ**
16. oktobrī LZA goda doktoru **Līgu RUPERTI**
19. oktobrī LZA goda doktoru **Pēteri RIVŽU**
30. oktobrī LZA īsteno locekli **Georgu ANDREJEVU**
31. oktobrī LZA goda doktoru **Kasparu TŪTERU**
Ad multos annos!

Latvijas Zinātņu akadēmija

LZA SENĀTA LĒMUMS

LZA Senāts 2017. gada 3. oktobra sēdē nolēma:
Apstiprināt Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas 21. septembra sēdes lēmumu un piešķirt LZA Goda doktora grādu **Eināram Ložam (Dr.h.c.chem.)** un **Ilonai Mažeikai (Dr.h.c.chem.)**.

LZA Senāta priekšsēdētājs **J. Stradiņš**
LZA Senāta zinātniskā sekretāre **A. Edžiņa**

Pieteiktie kandidāti 2017. gada LZA jaunu locekļu vēlēšanām

KORESPONDĒTĀJLOCEKĻI
Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa
politoloģijā – 1 vakance

Ivars Ijabs – dz. 17.11.1972. *Dr.sc.pol.* (2007). LU Sociālo zinātņu fakultātes asoc. profesors.

tiesību zinātnēs – 1 vakance

Kristīne Strada-Rozenberga – dz. 06.11.1976. *Dr.iur.* (2002). LU profesore, LU Juridiskās fakultātes Krimināltiesisko zinātņu katedras vadītāja, LU Juridiskās fakultātes Tālākizglītības un profesionālās pilnveides centra direktore.

Ineta Ziemele – dz. 12.02.1970. *PhD* (1999). Kembridžas universitatē. Rīgas Juridiskās augstskolas profesore, Satversmes tiesas tiesnese.

literatūrzinātnē – 1 vakance

Inguna Daukste-Sīlasproģe – dz. 03.12.1968. *Dr.philol.* (1997). LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta vadošā pētniece.

Turpinājums – 3.lpp.

Piešķirtas Nobela prēmijas 2017

Nobela prēmija **fizioloģijā vai medicīnā** piešķirta kopīgi **Džefrijam Hollam (Jeffrey C. Hall, ASV)**, **Maiklam Rosbašam (Michael Rosbash, ASV)** un **Maiklam Jangam (Michael W. Young, ASV)** "par molekulāro mehānismu atklājumiem, kas kontrolē bioritmu".

Nobela prēmija **fizikā** tika sadalīta: puse piešķirta **Raineram Vaisam (Rainer Weiss, ASV)**, otra puse – kopīgi ASV zinātniekiem **Berijam Berišam (Barry C. Barish)** un **Kipam S. Tonam (Kip S. Thorne)** "par nozīmīgu ieguldījumu LIGO detektorā un gravitācijas viļņu novērošanā".

Nobela prēmija **ķīmijā** tika piešķirta **Žakam Dobočetam (Jacques Dubochet, Šveice)**, **Joahīnam Frankam (Joachim Frank, ASV)** un **Ričardam Hendersanam (Richard Henderson, Lielbritānija)** "par biomolekulu augstas izšķirtspējas struktūras noteikšanu šķīdumā ar krio-elektrona mikroskopijas metodi".

Avots: <https://www.nobelprize.org/>

LETONIKA

Letonikas VII kongresa atklāšana

Daugavpils Universitatē, Daugavpilī šī gada 26. oktobrī tiks atklāts nu jau septītais Letonikas kongress. Kongresa atklāšanas plenārsēdē, kas būs veltīta Latgales kongresa 100. gadadienas atcerei, klausītāji ir aicināti iepazīties ar Latgali un latgalistiku humanitāro zinātņu skatījumu. Savukārt Letonikas VII kongresa sekcijas plenārsēdē, kurā 27. oktobra līdz 3. novembrim Rīgā un Liepājā, interesentus iepazīstinot ar VPP "Letonika" ietvaros īstenoto projektu pētījumiem un atklājumiem. Latvijas Zinātņu akadēmijā 3. novembrī norisināsies Letonikas VII kongresa noslēguma plenārsēde, kurā pārskata ziņojumus par paveikto sniegs Valsts pētījuma programmas "Letonika" sešu projektu vadītāji.

Papildu informācija un kongresa programma: <http://www.letonikavpp.lv/>

LZA īsteno locekļu kandidāti

MAIJA BURIMA – dz. 10.03.1971. *Dr.philol.* (2002). LZA kor.loc. (2012). DU Latvīšu literatūras un kultūras katedras profesore, Humanitārās fakultātes dekāne, LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētniece.

Kanons un perifērija latviešu literatūrā: izpētes aspekti.

Literatūrzinātne ir humanitāro zinātņu joma, kas mūsdienās pēta tekstos ietvertās identitātes un sociālās vēstures izpausmes. Latviešu literatūrzinātņu uzmanības lokā ir latviešu literatūras procesu sistematizācija no tematiskā, žanriskā un valodas aspekta. Jēdziens "literārais kanons" pasaules literatūras apritē attiecas uz literatūras klasifikāciju. Tas izmantots, lai apzīmētu literāro darbu kopu, kas uzskatīta par nozīmīgāko noteiktā laikā un vietā, kā arī, lai pozicionētu citu darbu perifēro statusu attiecībā pret kanonu estētiskā vai ideoloģiskā ziņā. Latvija ir valsts ar institucionāliem kultūras kanonu. Tajā apkopotie izcilākie Latvijas mākslas darbi un kultūras vērtības, arī literatūras nozarē. Literatūru ietekmē rakstnieku pieredze un lasītāju viedokļi, tāpēc kanons ir mainīgs lielums. Latviešu literatūrzinātņu pētījumi liecina, ka latviešu literatūras kanons pakārtots izpratnei par nāciju un tās identitāti. Kanonu veido ne tikai hrestomatizēti teksti uz literatūras procesiem, bet arī lasītāju un ekspertu vidū atzīti teksti ar nacionālās identitātes iezīmēm.

Mūsdienu literatūrzinātnes aktualitāte ir kanonā iekļautās literatūras interpretācija starpdisciplinārā perspektīvā ar kultūras teoriju un kultūrkritisko prakšu izmantojumu, kas ir VPP "Letonika" projekta "Kultūra un identitātes Latvija: mantojums un mūsdienu prakse" uzdevums. Tā ietvaros M. Burimas sastādītā kolektīvā monogrāfija "Aspazija – Rainis. Dzīvā dzīve" (2017) prezentē abu rakstnieku tekstu izpēti dramaturģijā, filozofijā, lingvistiskā, vēsturiskajos procesos un reģionālā diskursā. Grāmatas novitāti nosaka tajā iekļautie cittautu literatūrzinātņu pētījumi, kas pievēršas Aspazijas un Raiņa atpazīstamībai ārpus Latvijas (Lietuvā, Gruzijā, Armēnijā, Azerbaidžānā, Krievijā). Savukārt M. Burimas sastādītā kolektīvā monogrāfija "Gals un sākums: 21. gadsimta sākuma skats" (2017) ir t.s. gadījuma studiju (*case studies*) piemērs. Lai atklātu autora un teksta sazobi ar laikmetu, Raiņa krājuma interpretācija iegūta ar ainavu skolas un fenomenoloģisko pieeju. 2011. g. monogrāfijā: M. Burima. "Modernisma koncepti 20. gs. sākuma latviešu literatūrā" iztirzāts jautājums par 19.–20. gs. mijas kompleksajām ekonomiskajām, sociālajām un kultūras pārmaiņām Latvijas teritorijā jeb modernitāti un tās noteikto modernisma tekstu jaunradi. Analīzei izvēlēti perifērie jeb t.s. "otrās rindas" literāti, kuru nozīme padomju laikā apzināti tikusi mazināta, sagrozīta vai "dzēsta" no kultūras atmiņas (J. Akuraters, A. Austrīņš, A. Saulietis, V. Eglītis, V. Damberts u.c.). Sagatavošanā ir M. Burimas monogrāfija "Modernitāte 19. gs. b. – 20. gs. s. latviešu literatūrā" par 19.–20. gs. mijas pārbidēm latviešu pašidentifikācijas procesos, ko iespaido sociopolitiskais konteksts un ekonomiskā situācija. Aspazijas, R. Blaumaņa, A. Upiša u.c. kanonisku latviešu autoru teksti reflektē par jaunās pieredzes un zināšanu ienākšanu individuāliem būtiskās dzīves jomās.

Nacionālās identitātes aspektu salīdzināmā izpēte noris arī DU "Latvijas studiju centrā". Tā izveidi 2016. gadā iniciējusi centra vadītāja M. Burima. Centra misija – pētīt Latvijas kultūru un latvisko identitāti, veicināt tās atpazīstamību reģionā, valsts un starptautiskā mērogā, sadarboties ar sabiedrību, sniedzot tai nepieciešamās zināšanas par latvisko (izveidots e–muzejs "Vitamemoriae" ar mutvārdu vēstures tekstiem – individuāliem licētibām par kolektīvo vēsturi, rakstnieku arhivālijām, u.c. instrumenti).

Kanons netieši iekļauj arī ārpus kanona vai "citādības" un "perifērijas" kategorijas. Par "perifēriju" literatūrzinātnē apzīmē mazāk pazīstamus fenomenus, kam nepieciešama pārkodēšana un jauni lasījumi, piemēram, latgaliešu, līvu, Latvijas krievu autoru literatūra, mazāk pazīstami latviešu autori ārpus "centra" (diasporā, Latvijas novados ārpus galvaspilsētas). Ar kultūrkritisko metodi literatūrā tiek pētīts koncepts "robeža", kas tiek attiecināts uz tradicionālo prestatu satuvinājumu vai hierarhijas nojaukšanu kultūras un literatūras sistematizācijā. Šos jautājumus skar izdevums, kas veltīts par "Latgales Misiņu" dēvētajam grāmatniekam Steponam Seiļam: "Stepons Seiļš. Dienasgrāmatas 1924–1979" (2016), zinātnisko rakstu krājumi "Robeža un diaspora literatūrā" (2015, 2016, 2017) un topošā DU pētnieku 9 monogrāfiju sērija, kuras ietvaros sagatavots M. Burimas inovatīvais pētījums žanroloģijā "Hibriditāte jaunākajā latviešu literatūrā" (2017). Latviešu autoru hibriditāti piedāvā tādus žanra apzīmējumus kā minīmas, dzejoli ar gariem virsrakstiem, dokumentālā dzeja, sviestrokā mikroromāns, īsromāns, globālais trilleris u.c. Radot hibriditātes, tiek izjauktas iepriekš kanonizēto žanru robežas, uzplaukst eksperimenti, sajaucas elitārā un masu kultūra. Sociālās vēstures diskursā M. Burima pievēršusies publicistikas izpētei un veic latviešu ceļojumu apraksta žanra sistematizāciju.

Salīdzināmie literatūras pētījumi Latvijā iekonturē mūsu literatūru plašākos pasaules kontekstos. To uzmanības lokā ir literatūru ietekmju un aizguvumu apzināšana, tipoloģijas studijas un tulkojumu komunikācija. Uz salīdzinājumu fona izkristalizējas latviešu literatūras specifiskā identitāte. Sistemātiski veicot pētniecību Norvēģijas Nacionālās bibliotēkas rokrakstu fondos un attīstot DU koordinētā tīklojuma "Nordic-Baltic Network in Comparative Cultural Studies" (2005) pētījumus, M. Burima apzina latviešu un Ziemeļvalstu literāro kontaktu vēsturi. M. Burimas monogrāfija "Ibsens Latvijā" (2007) apkopo norvēģu dramaturga H. Ibsena rezonansi Latvijā, sastatot to ar Latvijas sociālās vēstures norisēm. M. Burima pēta norvēģu rakstnieka, Nobela prēmijas laureāta K. Hamsuna literāro mantojumu Latvijā (vairāk nekā 30 publ.), darbojas starptautiskajā organizācijā "Hamsun-Selskapet". Regulāra Latvijas un cittautu literatūrzinātņu sadarbība notiek ar starptautiskā sadarbības tīklojuma "Small/Minor Literatures & Cultures" starpniecību, kurā M. Burima prezentē pētījumus par latviešu literatūru salīdzināmā

skatījumā. M. Burima ir *Web of Science*, *Thomson Reuters* datu bāzē iekļautā zinātnisko rakstu krājuma "Comparative Studies" (izdevējs – DU) redaktore.

M. Burimas publicētie darbi (2000–2017): vairāk nekā 196 zinātniskās publikācijas, tai skaitā: 2 zinātniskās monogrāfijas, sastādītas 4 kolektīvās monogrāfijas, 92 publikācijas vispārējos starptautiski citējamos zinātniskos žurnālos un starptautisko zinātnisko konferenču rakstu krājumos, 18 starptautisko zinātnisko konferenču tēzes, 44 publikācijas Latvijas zinātniskajos žurnālos un kolektīvās monogrāfijās, 14 publikācijas citos zinātniskos žurnālos, 4 recenzijas, 7 populārzinātniskās u.c. publikācijas.

AUSMA CIMDIŅA – dz. 30.09.1950. *Dr. philol.* (1992), LZA korespondētājlocekle (2003), Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes profesore literatūrzinātnē (no 2003), LU vadošā pētniece (2012).

A. Cimdiņa beigusi Jaunpiebalgas vidusskolu (1969), studējusi Latvijas Valsts Universitātes Filoloģijas fakultātē un pēc tās absolvēšanas (1974) visu savu turpmāko darbu dzīvi saistījusi ar Latvijas Universitāti. Līdz ar Latvijas Republikas valstiskās neatkarības atjaunošanu, A. Cimdiņa aktīvi izmantojusi līdz tam nebijušas iespējas iegūt stipendijas pētniecības un studiju darbam ārzemēs (*The Nordic Council Fellowship (University of Oslo, 1993); Swedish Royal Academy Fellowship (University of Stockholm, 1994); Latvian Academic Organization in Sweden Fellowship for Latvian Exile Literature Studies in Sweden (1994); TEMPUS Individual Mobility Grant (University of Stockholm, 1995); Soros Foundation Fellowship for Gender Studies (Central European University in Budapest, 1996); TEMPUS Individual Mobility Grant (University of Utrecht, 1999)*), apgūstot mūsdienu modernās literatūrzinātnes pētījumu teorētiski metodoloģisko bāzi un Rietumu akadēmiskās kultūras pieredzi. Līdzās nacionālās nozīmes pētījumiem latviešu rakstniecības vēsturē, starptautisko kontaktu izmantošana un Latvijas nacionālās zinātnes iesaiste starptautiskā apritē ir viens no galvenajiem A. Cimdiņas akadēmiskās darbības virzieniem arī vēlākajos gados, aktīvi iesaistoties Eiropas Tematiskā tīklu un letvara Programmu projektu izstrādē un koordinācijā.

Zinātniski pētnieciskā darba virzieni: mūsdienu literatūras un kultūras teorija un pētījumu metodoloģija, latviešu literatūras vēsture (pamattekstu pētījumi), literatūra un nacionālā kultūrintertāte, kultūra un vara, receptīvā estētika.

Organizatoriskais darbs: LU Filoloģijas fakultātes Baltistikas nodaļas (bij. Baltu filoloģijas nod.) vadītāja (2004–2007), LU Filoloģijas fakultātes dekāne (2007–2009), LU Humanitāro zinātņu fakultātes dekāne p.i. (vadot Filoloģijas fakultātes un Moderno valodu fakultātes reorganizāciju par Humanitāro zinātņu fakultāti, 2009–2010), LU Senāta locekle (2005–2010), LU Senāta priekšsēdētāja vietniece un LU Satversmes sapulces priekšsēdētāja vietniece (2007–2010), LU Doktora studiju programmu direktoru padomes priekšsēdētāja (2004–2014), LU Promocijas padomes Literatūrzinātnē, folkloristikā un mākslas zinātnē priekšsēdētāja (no 2008), pētījumu centra "Feministica Lettica" vadītāja (no 1998).

Publikācijas: 130 zinātniskās publikācijas (no tām 70 raksti starptautiski recenzētos zinātniskos izdevumos un konferenču referātu pilnie teksti), 2 monogrāfijas, 1 kolektīvā monogrāfija, 12 zinātnisku rakstu krājumu sast., zinātn. redakt. un līdzautore, 1 enciklopēdijas sast. un zināt. redakt., 1 terminoloģijas vārdnīcas sast. un zināt. redakt. (līdzaut. ar N. Šromu). Kopskaitā vairāk nekā 200 zinātniskās un populārzinātniskās publikācijas (latviešu, angļu, vācu, krievu, zviedru, spāņu, lietuviešu un igauņu valodā), tuvāk skat.: Ausma Cimdiņa. Biobibliogrāfija (2010, LU Akadēmiskais apgāds, 185 lpp.)

Latvijas valsts finansētie zinātniskie projekti: VPP "Nacionālā identitāte un VPP "Letonika" apakšprojektu "Kultūra un vara: mijiedarbības latviešu valodā, literatūrā un folklorā" (2005–2009) un "Latviešu pamattekstu pētījumi" (2010–2017) izstrāde un vadība. LVP projektu "Latviešu literatūra un mūsdienu literatūrtēriskās koncepcijas: feminisma diskurs" (1999–2003); "Sieviete mūsdienu latviešu rakstniecībā un humanitārajās zinātnēs" (2004–2008); "Feminisma pretrunas Latvijā: kultūra un varas spēles" (2013–2016) izstrāde un vadība.

Līdzdalība Eiropas Tematiskajos tīklos un letvara Programmas: *The 5th Framework Programme project "Enlargement, Gender and Governance: The Civic and Political Participation of Women in EU Candidate Countries"* (EGG, Belfast Univ., UK, 2003–2006); *The SOCRATES/CLIOH network "Creating Links and Overviews to Enhance Historical Perspective in European Culture"* (Univ. of Pisa, Italy, 2000–2008); *The EUA project "Structure and Organization of Doctoral Programmes"* (Pierre & Marie Curie Univ., France 2004–2005); *The 6th Framework Network of Excellence "Creating Links and Innovative Overviews for a New History Research Agenda for a Growing Europe and its Citizens, TWG Power and Culture"* (CLIOHRESnet, Univ. of Pisa, Italy, 2005–2009); *The EEA Grants and Norway Grants project "Gender, Power and Culture: Diversity and Interactions in Latvia and Norway"* (Univ. of Oslo, 2015–2017); *European Commission Directory "Scientific Culture and Gender questions: Histories and Identities Articulating National and European identities"* (eksperts, 2007), *The European Commission Work Group "Women and Science/Gender in Science and Innovation"* (eksperts, 2007–2015).

Zinātniski pedagoģiskais darbs: 9 aizstāvētu promocijas darbu filoloģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai vadība; 5 promocijas darbi izstrādes procesā. LU docētie studiju kursi "Aktuālas problēmas latviešu literatūrzinātnē", "Literatūras kritika: teorija un prakse", "Dzimumdiference literatūrā: feminisma diskurs", "Ievads literatūras kritikā", "Latviešu literatūras vēsture, 1945–2000".

Apbalvojumi: Triju Zvaigžņu ordenis, virsnieka pakāpe (2012), LR Ministru Kabineta Atzinības raksts par nozīmīgu ieguldījumu izglītībā un pētnieciskās darbības attīstībā, kā arī par veikumu augstākās izglītības organizatoriskajā darbā (2010), Rīgas domes un LZA balva zinātnē (2014), LZA Atzinības raksts par aktīvu piedalīšanos valsts prioritāros pētījumu programmas "Letonika" izpildē un ideju popularizācijā (2010), LU Rektora Atzinības raksts par godprātīgu darbu un sekmīgu Humanitāro zinātņu fakultātes reorganizācijas vadīšanu, profesionālismu un kompetenci, pildot LU Senāta priekšsēdētāja vietnieka pienākumus (2010), LU Gada balva zinātnē par oriģinālu pētījumu rezultātiem (2009), LZA Viļa Plūdoņa balva latviešu literatūrzinātnē (2007).

TĀLIS JUHNA – dz. 22.01.1972.g., *Dr. sc.ing.* (2002). RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultātes Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas institūta Ūdens inženierijas un tehnoloģijas katedras profesors, RTU Būvzinātnes centra Ūdens pētniecības zinātniskās laboratorijas vadītājs, RTU Zinātņu prorektors, LZA korespondētājloceklis (2011), Latvijas Zinātnes padomes (LZP) priekšsēdētāja vietnieks, LZP eksperts (Būvzinātnē, Siltuma, gāzes un ūdens inženiersistēmas) un Inženierzinātnes un datorzinātnes komisijas loceklis.

Pēc doktora grāda iegūšanas Zviedrijā Tālis Juhna atgriezās Latvijā, kur RTU izveidoja Ūdens pētniecības laboratoriju, kas pašlaik ir viena no vadošajām (pēc publikāciju un pētniecisko projektu skaita) savā jomā Baltijas jūras reģionā. T. Juhna uzsāka jaunu virzienu Latvijā, pētot bioloģiskos un ķīmiskos procesus dzeramā ūdens apgādes sistēmās. Izskaidroti vairāki faktori, kas noved pie ūdens kvalitātes pasliktināšanās ūdens sadales tīklā, piemēram, par fosfora un hlora ietekmi uz mikroorganismu vairošanos. Izmantojot molekularās metodes, ir iegūti padziļināti priekšstats par patogēno mikroorganismu nonākšanas riskiem dzeramajā ūdenī. Izstrādātas vairākas ūdens un notekūdens sistēmu attīrīšanas tehnoloģijas (piem., farmācijas notekūdens attīrīšana ar sēnēm; ar pesticīdiem piesārņotu cauruļvadu sanācības metode), daudzas no tām ir veiksmīgi ieviestas Latvijā un ārzemēs. Izveidots zinātņu ietilpīgs jaunuzņēmums, kurš ražos inovatīvas pārtikas kvalitātes kontroles tehnoloģijas.

T. Juhnas laboratorija strādā pie daudziem starptautiskiem pētniecības projektiem, kuros finansē no Eiropas ietvara programmām (FP5, FP6, FP7, H2020 u.c.), kā arī no privātiem fondiem. Pedējā laikā tiek realizēti projekti par ūdens kvalitāti ar jaunattīstības valstīm (piem., Indijai). T. Juhna regulāri sadarbojas ar Latvijas industriju par dzeramā ūdens un notekūdens sistēmu apsaimniekošanas jautājumiem. Tiek veikti līgumpētījumi, konsultācijas un jaunu tehnoloģiju ieviešanas aktivitātes. T. Juhna aktīvi strādā pie tehnoloģijas pārnēsēšanas sistēmas no zinātnes uz ražošanu izveidi Latvijā. Piedalījies zinātnes ietilpīgu biznesa inkubatoru (piem., Zaļais inkubators) un prototipēšanas laboratoriju (piem., RTU Dizaina fabrika) izveidē vai vadītājs.

Zinātniskā kvalifikācija: Inženierzinātņu doktors (*Dr.sc.ing.*), 2002. gads, Lulea Universitāte (Zviedrija), KTH, Maģistra grāds Vides inženierijā (Zviedrija).

Zinātnisko pētījumu virzieni: ūdens tehnoloģijas, molekularās metodes, biotehnoloģija dzeramā ūdens kvalitāte, mikroorganismu augšanas kontroles iespējas dabas ūdeņos, patogēno mikroorganismu uzvedība ūdensapgādes sistēmu bioplēvēs, dabas ūdeņu attīrīšana no grūti noārdāmām organiskām vielām, ražošanas notekūdeņu attīrīšana.

Publicētie darbi: kopējais skaits – vairāk nekā 100, t.sk. 35 publikācijas starptautiskos citējamos žurnālos (H–indekss 9), 22 raksti recenzētos izdevumos, 4 zinātniskās monogrāfijas, 2 nodaļas 2 grāmatās, 2 mācību grāmatas. Latvijas patentu pieteikumi (3). Eiropas patentu pieteikumi (2).

Pedagoģiskais darbs: 10 doktoranti (5 ieguvuši doktora grādu); 16 docēti studiju kursi, 10 izstrādāti studiju kursi.

Zinātniskie projekti: dalība vairāk nekā 20 starptautiskos projektos, 6 Latvijas projektos.

Organizatoriskais darbs: Latvijas siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas inženieru savienības komisijas loceklis, promocijas padomes P–12 – "Siltuma, gāzes un ūdens inženiersistēmas" apakšnozarē loceklis. Dalība zinātnisko žurnālu redakcijās – "Drinking Water Engineering and Science" (DWES) redakcijās loceklis (SNIP 1.105), "Journal of Water Security" galvenais redaktors. Dalība < 10 komisijās.

Atzinības: 2016. gadā Pasaules kultūras padomes (*World Culture Council – WCC*) balva par sasniegumiem zinātnē; 2014. gadā ITERA Latvija gada balva; 2006. gadā RTU Jaunais zinātnieks; 2004. gadā LIF mērķprogrammas "Izglītībai, zinātnēi un kultūrai" Latvijas Gāze balva.

SANDRA LEJNIECE – dz. 23.11.1963. *Dr.med.* (1998). LZA kor.loc. (2013). RSU profesore, doktora studiju programmas "Medicīna" vadītāja, Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas (RAKUS) Ķīmijterapijas un hematoloģijas klinikas vadītāja.

Prognostiskie un riska faktori hematoloģisko slimību gadījumos. Prognostisko un riska faktoru analīze ir aktuāla gan onkoloģisko hematoloģisko, gan labdabīgo slimību gadījumos. Asinsrades sistēmas un limfomu gadījumos ir svarīgi zināt pacienta riska grupu jau pirms terapijas, lai visprecīzāk izvēlētos terapiju.

Latvijas Zinātnieku savienībā

Š.g. 21. septembrī notika Latvijas Zinātnieku savienības valdes sēde. Darba kārtībā: 1) iepazīšanās ar Latvijas Zinātnes padomes ekspertu tiesību piešķiršanas kārtības projektu; 2) Latvijas Zinātnieku savienības konference.

Par darba kārtības pirmo punktu un citiem Latvijas Zinātnes padomes sēdē skatītajiem jautājumiem ziņoja LZS pārstāve Latvijas Zinātnes padomē **Ināra Bondare** (LZP sēde notika tajā pašā 21. septembrī). LZP ekspertu tiesību piešķiršanas projekts ar nelieliem labojumiem tika pieņemts un nosūtīts uz Ministru kabinētu, lai apstiprināšanas gadījumā stātos spēkā 2018. gada 1. janvārī.

Ilgākas diskusijas LZP sēdē izraisīja jautājums par fundamentālo un lietišķo pētījumu programmām jeb tā sauktajiem grantiem. Nav iespējams izstrādāt grantu nolikumu, jo Izglītības un zinātnes ministrija nevar noteikt prioritāros virzienus, kuros varēs pieteikt grantus. Tā kā nav stājies spēkā nozaru klasifikācija, tad nav skaidrs, kādas nozares vispār klasificēsies, lai varētu izsludināt prioritāros virzienus.

Izmaiņas gaidāmas arī nozaru ekspertu komisiju darbībā – nevis tās izraudzīsies ārzemju ekspertus, bet būs īpaši koordinatori, kam tiks atvēlēti 5% no grantiem paredzētās naudas. Ja grantiem paredzēti 10 miljoni eiro, tad 5% no tiem tiks novirzīti koordinatoriem, kuri meklēs ārzemju ekspertus. Līdz ar to visi projekti būs jāiesniedz angļu valodā. Tā kā nedrīkst ignorēt valsts valodu, tad tas nozīmē, ka visi projekti jāraksta gan angļu, gan latviešu valodā. Runājot par termiņiem, tika izteiktas bažas, ka pieteikšanās uz fundamentālo un lietišķo pētījumu projektiem varētu izsludināt ne agrāk par nākamā gada beigām.

Par Valsts pētījumu programmām. Izglītības un zinātnes ministrija grib, lai tās finansētu nozaru ministrijas, kuras aizbildinās, ka tām nav tādas naudas. Nākamajā gadā tiks izsludināti tikai divi valsts pētījumu virzieni – enerģētika un letonika. Tas draud ar citu Latvijas zinātnes nozaru pilnīgu iznīcināšanu, tādēļ tika uzdots Inārai Bondarei sagatavot vēstuli, kuru Latvijas Zinātnieku savienība nosūtītu atbilstošajām instancēm un plašsaziņas līdzekļiem.

Tā kā LZS konferences datums ir atkarīgs no telpu pieejamības un tiks precizēts, tad galvenais jautājums, uz kuru LZS valdes priekšsēdētājs **Uldis Grāvītis** saasināja klātesošo uzmanību, ir LZS darbības aktivizēšana, lai iesaistītu jaunus, iniciatīvas bagātus biedrus. Labs piemērs ar savām aktivitātēm ir Latvijas Jauno zinātnieku apvienība, kura ir arī LZS kolektīvais biedrs un būtu ciešāk piesaistāma dažādu LZS pasākumu plānošanā un organizēšanā. Tas tika uzdots Uldim Grāvītim. Savukārt visiem LZS valdes locekļiem tika uzdots gādāt par LZS konferences saistošo un izglītojošo daļu, lai tā nepaliktu tikai pārskata un vēlēšanu sapulces līmenī. (I. Šmēlds, piemēram, piedāvāja sagatavot prezentāciju par Latvijas maksīgā Zemes pavadona palaišanu.)

Z.K.

Pieteiktie kandidāti 2017. gada LZA jaunu locekļu vēlēšanām

Turpinājums no 1.lpp.

Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļa fizikā un astronomijā – 1 vakance

Ilmārs Grants – dz. 30.04.1970. *Dr.phys.* (1998). LU Fizikas institūta vadošais pētnieks.

Anatolijs Šarakovskis – dz. 27.12.1981. *Dr.phys.* (2010). LU CFI vadošais pētnieks, LU Fizikas institūta direktora vietnieks, LU Fizikas un matemātikas fakultātes docents.

mehānikā – 1 vakance

Aleksandrs Urbahs – dz. 14.07.1958. *Dr.habil.sc.ing.* (1998). RTU Mašīnzinību, transporta un aeronautikas fakultātes profesors, Aeronautikas institūta direktors, Aeronautikas tehnoloģiju katedras vadītājs.

informātikā un matemātikā – 2 vakances

Egils Ginters – dz. 25.01.1961. *Dr.sc.ing.* (1996). RTU profesors, Datorzinātnes un informācijas tehnoloģijas fakultātes Modelēšanas un imitācijas katedras vadošais pētnieks.

Juris Viksna – dz. 10.03.1966. *Dr.sc.comp.* (1994). LU Fizikas un matemātikas fakultātes vadošais pētnieks, LU Datorikas fakultātes profesors.

Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļa ķīmijā – 1 vakance

Kristaps Jaudzems – dz. 5.02.1984. *Dr.chem.* (2011). Latvijas Organiskās sintēzes institūta vadošais pētnieks, Fizikāli or-

ganiskās ķīmijas laboratorijas vadītājs, RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes asociētais profesors.

Raivis Žalubovskis – dz. 4.02.1975. *Dr.chem.* (2006). Latvijas Organiskās sintēzes institūta vadošais pētnieks, grupas vadītājs, RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes docents.

Andris Šutka – dz. 11.02.1986. *Dr.sc.ing.* (2012). RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes Funkcionālo materiālu tehnoloģiju zinātniskās laboratorijas vadītājs, vadošais pētnieks.

bioloģijā – 1 vakance

Edvins Miklaševičs – dz. 14.05.1958. *Dr.biol.* (1992). RSU profesors, RSU Onkoloģijas institūta direktors.

Nils Rostoks – dz. 27.07.1969. *Dr.biol.* (1999). LU Bioloģijas fakultātes asociētais profesors, dekāns, vadošais pētnieks.

medicinā – 1 vakance

Baiba Jansone – dz. 7.10.1974. *Dr.med.* (2004). LU Medicīnas fakultātes profesore, LU vadošā pētniece, Farmakoloģijas katedras vadītāja.

Gustavs Latkovskis – dz. 25.09.1971. *Dr.med.* (2006). LU Medicīnas fakultātes profesors, prodekāns, Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas kardiologs, LU Kardioloģijas un reģeneratīvās medicīnas institūta vadošais pētnieks.

Aigars Pētersons – dz. 28.07.1959. *Dr.habil.med.* (1996). RSU Doktorantūras nodaļas dekāns, RSU Bērnu ķirurģijas katedras profesors.

Turpinājums nākamajā numurā

KONKURSS

LU Cietvielu fizikas institūts izsludina konkursu uz akadēmiskajiem amatiem:

Cietvielu fizikā (dabaszinātnes)

pētnieks – 1 štata vieta

Materiālfizikā (materiālzinātnes)

vadošais pētnieks – 2 štata vietas

zinātniskais asistents – 1 štata vieta

Pieteikumā jānorāda nozare, kurā vēlas pretendēt.

Pieteikumi iesniedzami mēneša laikā no sludinājuma publicēšanas brīža, Ķengaraga ielā 8, 338. istabā vai sekretariātā 204. istabā. Tālrunis uzziņām 67260556.

Pieteikumam pievienot:

1. Zinātniskos grādus apliecinājošu dokumentu kopijas;
2. CV;
3. Publicēto darbu sarakstu;
4. Citas, kvalifikāciju apliecinājošu dokumentu kopijas (pēc pretendenta izvēles).

Nosaukti Baltijas Asamblejas balvas 2017 laureāti

Zinātnē – Igaunijas Genoma centra dibinātājs, pētnieks **Andress Metspalu** (*Andres Metspalu*) par novatorisko un plašo ieguldījumu ģēnu tehnoloģiju un molekulārās diagnostikas jomā.

Mākslā – mākslas zinātniece un redaktore **Laima Slava** par izcilo profesionālo ieguldījumu mākslas zinātnes teorijas attīstībā un grāmatu izdevniecības jomā, veicinot Latvijas kultūras atpazīstamību arī starptautiskā līmenī.

Literatūrā – lietuviešu dzejnieks, esejists un tulkotājs **Vlads Brazjūns** (*Vladas Braziūnas*) par poētisko ieguldījumu, savos darbos pievērsoties baltiešu pasaules redzējumam un latviešu, lietuviešu un citu valodu lingvistiskajam mantojumam, kā arī tulkojumiem un izciliem starptautiskajiem projektiem mūsdienu dzejas jomā.

LZA īsteno locekļu kandidāti

Turpinājums no 2.lpp.

Diemžēl ir pacienti, kuriem rezistence pret terapiju veidojas slimības gaitā, tādēļ tiek meklēti marķieri un pazīmes, kas to varētu prognozēt. Hematoloģisko slimību gadījumos vienmēr svarīgi zināt, vai klīnisko pētījumu datus var pilnībā attiecināt uz populācijas jeb "reālās dzīves" datiem, līdz ar to šobrīd ir aktuāli dažādi slimību reģistri, kas iekļauj dažas valstis.

Galvenie zinātniskās darbības virzieni: virusinfekciju saistība ar hematoloģiskajām slimībām, komplikāciju attīstības riski; prognostiskie un riska faktori onkohematoloģisko slimību (hroniskas mieloleikoze, hroniskas limfoleikoze, mielomas slimības) gadījumos; hemofilija; dzelzs deficīta anēmijas rašanās riska faktori.

Sadarbībā ar RSU A. Kirhenšteina Mikrobioloģijas un viroloģijas institūtu veikti daudzi pētījumi par virusinfekcijām hematoloģisko slimību gadījumos. Pētījumi saistīti ar cilvēka četrus retrovirusus – HHV-8 un HTLV-1, HHV-6 un HHV-7 – imūnsupresīviem slimniekiem un pēc autologām perifērisko asiņu cilmes šūnu transplantācijām. Pētījumi par virusu aktivācijas pēc cilmes šūnu transplantācijas un komplikāciju attīstības risku šobrīd turpinās.

Pirmā autologā perifērisko asiņu cilmes šūnu transplantācija Latvijā tika veikta 2001. gadā, bet pirmā allogēnā – 2006. gadā. Līdz tam bija nepieciešams izveidot reģistrēt 11 medicīniskās tehnoloģijas. Līdz šim kopā veiktas 192 autologas un 37 allogēnas transplantācijas, biežākās indikācijas autologai cilmes šūnu transplantācijai ir Hodžkina slimība. 2006. gadā jaunās tehnoloģijas ieviešanai LZA piešķīra gada nomināciju "Latvijas zinātnes sasniegums". Nodaļā tiek veikti pētījumi par virusu aktivāciju transplantācijas procedūrā. Pētījumi par beta-herpes virusu reaktivāciju, neitropēniju, imūnsupresijas pakāpi un komplikācijām pēc cilmes šūnu transplantācijas pierādīja, ka 27,3% novēroja komplikācijas, īpaši HHV-6 un HHV-7 reaktivāciju. Reaktivācijas kinētika liecina, ka HHV-7 ir kofaktors HHV-6 reaktivācijai, bet savukārt abi HHV-6 un HHV-7 ir kofaktori CMV reaktivācijai.

RAKUS Ķīmijterapijas un hematoloģijas klīnika ir piedalījies CELSG CML11 pētījumā par hroniskas mieloleikoze ārstēšanu ar augstu devu vai standarta devu indukciju, kas turpināta ar standarta lmatinib devu. Tika pierādīts, ka lielākas devas dod labākus rezultātus pēc 3 un 6 mēnešiem, taču pēc 24 mēnešiem nav atšķirību starp abām grupām ne pilnas citoģenētiskās, ne lielās molekulārās remisijas aspektā. Nozīmīga ir arī dalība EUTOS (*The European Treatment and Outcome Study population-based registry*), kas sevi apvieno 20 Eiropas valstīs. Šobrīd ir publicēti dati par 2904 slimniekiem, kas tika novēroti vidēji 29 mēnešus, 80% kā pirmo līniju saņēma lmatinib, 17% – otrās līnijas TKI, Pēc 12 mēnešiem CCyR – 57%, MMR – 41%, kopējā dzīvildze atšķīrās riska grupās. Pētījuma secinājums ir – atbilde uz TKI populācijā atbilst klīniskajos pētījumos sasniegtajiem.

Hroniska limfoleikoze prognostisko marķieru pētījums ietvēra sēruma timidīna kināzes (TK), zeta-asociēto olbaltumu ar 70kDa mol. (ZAP-70) un CD38 līmeņa noteikšanu. Tika pierādīts, ka TK līmenis ievērojami lielāks ātri progresējošo slimnieku grupai, ka ir korelācija starp CD38 un TK, kā arī starp TK un slimības stadiju. Ir publicēts arī rets gadījums par progresīvas multifokālas encefalopātijas saistību ar JC poliomasvirusu hroniskas limfoleikoze slimniekam.

Šobrīd notiek pētījums par mielomas šūnu (plazmocitu) infiltrācijas veidu un procentuālo daudzumu kaulu smadzenēs, šūnu citoloģisko īpatnību un histokīmiski noteikto aberanto onkogeno marķieru ekspresiju mielomas šūnās: CD20, LCA(CD45), Ki-67, BCL2, p53, CyclinD1, p21 saistību ar klīniskajiem un laboratoriskajiem rādītājiem. Pētījums par mielomas slimnieku kaulu metabolisma biokīmisko marķieri: β-CTX (pirmā tipa kologēna karboksī-termināla šķēršsaites telopeptīds), bALP (sārmains fosfatāzes kaulu frakcija), PTHrP (paratireoidam hormonam līdzīgais proteīns), pierādīja, ka β-CTX statistiski ticami korelē ar kaulu bojājuma pakāpi un palielinājās, ja nebija atbildes uz ķīmijterapiju. bALP saistība ar mielomas slimībai tipisko kaulu bojājumu netika atrasta. Secinājums – β-CTX ir kaulu bojājuma rādītājs MM; var izmatot terapijas efektivitātes kontrolei.

Hematoloģijas klīnika piedalās arī starptautiskos reģistros saistībā ar hemofiliju: pasaules Hemofilijas B ārstēšanas reģistrā ar EUHASS (*European Haemophilia Safety Surveillance*) reģistrā, kas apvieno 30 Eiropas valstis. Tīcis izstrādāts arī pētījums par virushepatītu C hemofilijas slimniekiem, kas pierādīja, ka dabīga iZārstēšanās no HCV ir bieža hemofilijas slimniekiem un šajos gadījumos ir korelācija ar HLA alleli DRB1*07. Klīniskā sekmīgi veikti trīs klīniskie pētījumi par turoctocog alfa farmakokinetiku, drošību un inhibitoru veidošanās risku pacientiem ar hemofiliju A.

VJAČESLAVS KAŠČEJEVS – dz.

16.03.1978. *PhD* mezoskopiskajā fizikā (2006) Telavivas Universitātē, Izraēlā. Pēcdoktorantūras pētnieks (2006–2007) Benguriona Universitātē, Izraēlā. LU Fizikas un matemātikas fakultātes (FMF) asociētais profesors un vadošais pētnieks (2013), nanoelektronikas teorijas grupas vadītājs. LZA kor. loc. (2013).

Savu virzienu pētniecībā V. Kaščejevs sācis attīstīt, atgriezties Latvijā 2007. gadā, veiksmīgi izskaidrojot Kembridžas universitātē novērotās kvantu sūkņu anomālijas (LZA atzinība 2008), un kopā ar Vācijas Nacionālā metroloģijas institūta pētniekiem atklājot principiāli jaunu vienelektrona avotu veidu. 2010. gadā publicētā V. Kaščejeva "universālā sabrukuma kaskāžu teorija" ļāvusi veikt kvalitatīvu lēcīnu visaugstākās precizitātes strāvas etalonu attīstībā. Par to ir tapusi virkne augsta ranga kopīgu pub-

likāciju ar Vācijas un Lielbritānijas metroloģijas laboratorijām, bet LU nanoelektronikas teorijas grupa guvusi starptautisku atpazīstamību un uzaicinājumus Eiropas ietvarprogrammas izcilības sadaļas konsorcijs (realizēti divi projekti 2013–2016, jauns Horizon 2020 pieteikums otrās kārtas izvērtēšanā). Pēc žurnāla "Reports on Progress in Physics" uzaicinājuma tapis pārskata raksts par kvantu sūkņu tehnoloģiju (2015). Tālākā šī virziena attīstība ir saistīta ar kvantu sūkņu kā lāzeru elektroniskā analoga izmantošanu jūtīgo mērierīču radīšanai. Pirmais nozīmīgais sasniegums ir elektronu pāru skaldīšanas eksperimenta kvantu interpretācija (publikācija žurnālā "Nature Nanotechnology" un LZA atzinība 2014). Cietvielu kvantu optikas teorijā V. Kaščejevs ir viens no pasaules līmeņa ekspertiem, ar kopīgām publikācijām un projektiem ar teorētiķiem no Lundas Zviedrijā, Berlīnes Vācijā un nanoelektronikas, t.sk. industriālās, laboratorijām Hannoverē un Braunšveigē Vācijā, Grenoblē Francijā, Kembridžā un Tedingtonā Lielbritānijā. Nanoelektronikas teorijas grupā stažējušies studenti turpina studijas doktorantūrā gan LU (J. Kločāns, A. Katkevičs), gan ārzemēs (A. Sorokins, E. Locāne, A. Svilāns).

Publikācijas: vairāk nekā 37 publikācijas *Web of Science* datubāzē, citētas vairāk nekā 770 reizes, H–indekss 15. Darbi vadošajos fizikas un nanotehnoloģiju žurnālos pēdējo 6 gadu laikā: 2 – "Physical Review Letters" (IF=8), 1 – "Nature Nanotechnology" (IF=38), 1 – "Reports on Progress in Physics" (IF=13).

Organizatoriskais un sabiedriskais darbs: LZA Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas padomes loceklis (2016), Izglītības un zinātnes ministra ārstata padomnieks augstākās izglītības un zinātnes jautājumos (2015–2016), LZP eksperts cietvielu un teorētiskajā fizikā, LU FMF doktorantūras skolas padomes priekšsēdētājs (kopš 2011), LU Starpnozaru izglītības inovāciju centra padomes priekšsēdētājs (kopš 2016).

Zinātnes popularizēšana: V. Kaščejevs regulāri piedalās populārzinātniskos raidījumos Latvijas Radio un televīzijā, lasa publiskas lekcijas un sniedz izglītojošas intervijas avīzēm un ziņu portāliem. Kopš 2010. gada katru gadu lasa lekcijas olimpiāžu uzvarētāju nometnē "Alfa", ir viens no LU FMF Jauno fiziķu skolas dibinātājiem un tās regulārs lektors. 2008. gadā iniciējis un vada fizikas olimpiāžu uzdevumu sagatavošanu LU, tādējādi ienesot zinātniski aktuālu tematiku skolā. Iniciējis un sadarbibā ar LU IT un IZM VISC veiksmīgi realizējis pāreju uz mācību priekšmetu olimpiādēm tiešsaistes formā. 2017. gadā vadījis astoņus populārzinātniskus raidījumus sākumskolas vecuma bērniem Latvijas Televīzijā ("Oskara Laboratorija" un "Лаборатория чудес").

Atzinības: Pasaules Ekonomiskā Foruma balva "Young Scientist 2013" par kvantu punktu teoriju jauna strāvas etalona radīšanai un tehnoloģiju attīstībai, viens no pieciem nozīmīgākajiem teorētiskās zinātnes sasniegumiem Latvijā (2008, 2011, 2012 un 2014, LZA); gada eksakto zinātņu pasniezdējis (2011, LU Studentu padome); 8 Ministru kabineta apbalvojumi par darbu ar talantīgajiem skolēniem (2010–2017), fonda "Viegli" apbalvojums "Laiks Ziedonim" zinātnes nominācijā (2013).

IN MEMORIAM

Ivars Strautmanis

(19.07.1932.–21.09.2017.)

21. septembra rīts atnesa skumju vēsti Latvijas arhitektu saimei un ikvienam ar Latvijas kultūrvēstures tēla attīstību un problemātiku saistītam cilvēkam: viņsaules ceļos devies ilggadējais Rīgas Tehniskās universitātes Arhitektūras fakultātes profesors, habilitētais arhitektūras zinātņu doktors un Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktors Ivars Strautmanis. Dažus pēdējos gadus

veselības likstu dēļ profesors bija retāk sastopams profesionālos saietos, taču vēl ne pārāk sen viņš allaž bija viena no nozīmīgākajām personām Latvijas arhitektūras pašu svarīgāko aktualitāšu degpunktos. Viņš bija praktizējošs arhitekts, mākslinieks, zinātnieks un pedagogs, kura vadībā izaugušas nu jau vairākas Latvijas arhitektu paaudzes. Arī tā, kas tagad sevi pamatoti pieskaita jau pašai vecākajai.

I. Strautmanis ieguva izglītību pašmāju arhitektūras skolā, 1956. gadā absolvējams toreizējo Latvijas Valsts Universitātes Inženierceltniecības fakultātes Arhitektūras nodaļu. Tas bija laiks, kad komunistiskās valdības oficiālajos līmeņos arhitektūra nebija cieņa, istu būvmākslu mēģinot aizstāt ar primitīvu celtni tirāžēšanu. I. Strautmanis tomēr atrada iespēju likt lietā savas profesionālās dotības un talantus. Viņš darbojās administratīvos amatos Rīgas pilsētas izpildkomitejas Arhitektūras un celtniecības nodaļā (tagadējā Rīgas Būvvaldē), pievērsās zinātniskiem pētījumiem, būdams līdzstrādnieks kādu brīdi eksistējošajā LPSR Zinātņu akadēmijas Celtniecības un arhitektūras institūtā, un deva noteiktu pienesumu pilsētplānošanā, piedalīdamies Rīgas ģenerālplāna biroja darbā. 1964.–1965. gadā I. Strautmanis bija Rīgas pilsētas galvenais mākslinieks, un tieši tad pēc viņa idejas pilsēta atguva savu vēsturisko ģerboni. 1966. gadā viņš atgriezās savā *Alma Mater* kā docētājs, jau būdams arhitektūras zinātņu kandidāts (tagadējā klasifikācijā – zinātņu doktors).

Augstskolā sākās I. Strautmaņa pats ražīgākais devums arhitektūrā. Pēc viņa projektiem jau bija tapusi virkne viengimenes ēku un vasarnīcu, iekārtoti daudzi tirdzniecības iestāžu interjeri, uzceltas daudzdzīvokļu ēkas, vairākas sporta būves un atpūtas bāzes, kā arī izveidoti memoriāli kompleksi un pieminekļi. Šīs kategorijas darbu klāstā ievērojamāki ir Salaspils memoriālais ansamblis (1967), par kuru 1970. gadā I. Strautmanis kopā ar kolēģiem pelnīti saņēma toreizējā Padomju Savienībā iespējamo augstāko profesionālo atzīni – Ļeņina prēmiju. Tieši ap šo laiku īpaši izvērsās viņa zinātniski pētnieciskās aktivitātes. 1972. gadā I. Strautmanis ieguva arhitektūras zinātņu doktora (tagadējā klasifikācijā – habilitētā zinātņu doktora) grādu. Viņš bija Latvijā pirmais un ilgāku laiku arī vienīgais arhitekts var šādu zinātnisko kvalifikāciju. Viņa spalvai pieder simtiem analītisku rakstu par aktuāliem arhitektūras jautājumiem, kas publicēti periodikā un dažādos speciālajos izdevumos. Daudzo sarakstīto grāmatu klāstā pazīstamākas ir "Telpa, kas sākas ap mums" (1967, kopā ar B. Artmani), "Arhitektūras informatīvi emocionālais potenciāls" (1972), "Dialogs ar telpu" (1977), "Profesija – visa dzīve" (1981), "Māksla arhitektūrā" (1982), "Padomju Latvijas memoriālie ansambļi" (1986, kopā ar G. Asari), "Latvijas arhitektūra no senatnes līdz mūsdienām" (1998, kopā ar J. Krastiņu un J. Dripi), "Lielais Rīgas arhitektūras ceļvedis" (2002, kopā ar J. Krastiņu) u. c. – visas neuzskaitīsi. Spalva profesora rokā nekad nav rimusi. Pēdējās viņa grāmatas ir "Dzīve arhitektūrā" (2007), "Rīga 21. gadsimtā ieejot" (2010, kopā ar G. Asari), "Latviskā telpa" (2011), "Rīga – plānotā un veidotā" (2012), "Salaspils brīdinājums nākotnei" (2014) un "Arhitekts starp pagātni un nākotni" (2016).

I. Strautmanis vienmēr sekoja sava laika aktualitātēm, kas allaž atspoguļojās arī viņa praktiskajos darbos. Taču tie nekad nebija pašmērķīgi vai virspusīgi "moderni". Arhitektūra profesora skatījumā bija organiska cilvēces kultūrvēstures sastāvdaļa, kas varēja būt kvalitatīva un pilnvērtīga tikai tad, ja sakņojās cilvēces pieredzē un kultūras vērtību uzkrājuma izpratnē. Viņa lolojums bija Latvijas Reģionālās arhitektūras akadēmija – profesionāla biedrība, kuras loceklis ir augsti kvalificēti arhitekti, kas devuši paliekošu ieguldījumu latviskās kultūrvēstures attīstībā un joprojām rūpējas par Latvijas arhitektūras tāpatības kopšanu.

I. Strautmanis vienmēr paliks atmiņā kā sirsnīgs, atsaucīgs un kompetents kolēģis, studentu iemīļots un cienīts mācībspēks, gādīgs ģimenes cilvēks un Latvijas kultūrvēsturē paliekošu vārdu ierakstījis zinātnieks, kurš visu savu mūžu veltījis savai mūzai arhitektūrai.

Jānis Krastiņš, LZA akadēmiķis

IN MEMORIAM

Kārlis Rocēns

(03.03.1939 – 14.09.2017)

2017. gada 14. septembrī mūžībā aizgāja LZA akadēmiķis, Valsts emeritētais profesors *Dr.habil.sc.ing.* Kārlis Rocēns.

Profesors Kārlis Rocēns bija Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Būvniecības un rekonstrukcijas institūta ilggadīgais direktors. Savulaik – 1963. gadā viņš pats absolvējis šo augstskolu – toreizējo Rīgas Politehnisko institūtu. Pēc tam laikā no 1963. gada līdz 1985.

gadam strādāja LZA Polimeru mehānikas institūtā (1963–1967), LLU (1967–1968) par zinātnisko līdzstrādnieku un LZA Koksnes ķīmijas institūtā (1968–1967) par laboratorijas vadītāju.

1967. gadā Kārlis Rocēns kļuva par zinātņu kandidātu Ļvovas Politehniskajā institūtā, bet 1980. gadā Maskavas Valsts Civilo inženieru universitātē ieguva inženierzinātņu doktora grādu.

Laikā no 1985. gada līdz 1999. gadam viņš bija RTU Būvkonstrukciju katedras vadītājs, profesors un kopš 1993. gada – Būvniecības un rekonstrukcijas institūta direktors, bet no 2004. gada atkal Būvkonstrukciju katedras vadītājs.

Kārļa Rocēna intereses aptvēra būvkonstrukcijas, kompozītos būvmateriālus, kā arī ar koksnes materiāliem saistītās zinātnes un tehnoloģijas.

14 gadu vecumā Kārlis Rocēns sāka mācīties Rīgas lauksaimniecības tehnikumā, lai kļūtu par hidroelektrostaciju būvnieku. Viņa pedagogs bija inženieris Pēteris Kārklis, Visvaldis Sacenijs un Kārlis Šcerbelis. "Mums, zeņķiem, viņi mācīja, ka būvniecība ir radošs darbs," stāstīja Kārlis Rocēns. Viņš uzskatīja, ka būvniecībā nepieciešamas ļoti plašas zināšanas dažādās disciplīnās, jo tas, ko vajag būvniekam, robežojas ar daudzām specialitātēm.

Kārļa Rocēna rūpju lokā bija kompozīto materiālu un sarežģītu telpisku konstrukciju izstrāde. Ilgu gadus Kārlis Rocēns strādāja ar studentiem un pasniedzēja darbam viņu piesaistīja iespēja ar jauniešiem apspriest būvniecības jaunumus, kopā ar viņiem meklēt risinājumus dažādām problēmām, īpaši, kas saistās ar jaunu racionālu konstrukciju un liela laiduma konstrukciju izstrādi no kompozītiem materiāliem ar samazinātu attiecību starp konstrukcijas pašsvaru un lietderīgo slodzi.

No 1995. gada līdz 1997. gadam Kārlis Rocēns bija Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājloceklis, bet kopš 1997. gada Latvijas Zinātņu akadēmijas pilntiesīgs loceklis – akadēmiķis. 1980. gadā Kārlis Rocēns saņēma Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidija pirmo godalgu, bet 2007. gadā – Fridriha Candra vārdā nosaukto balvu.

Laikā no 1999. gada līdz 2002. gadam Kārlis Rocēns bija Latvijas Būvmateriālu sertificēšanas centra ekspertu komisijas vadītājs.

Kārlis Rocēns bija vairāku sabiedrisko organizāciju aktīvs biedrs, kā, piemēram, kopš 1989. gada Latvijas būvniecības savienības (LBS) biedrs, Latvijas Materiālu pētīšanas biedrība prezidents (1994–2003), redaktors izdevumam "Celtniecības konstrukciju dizains un optimizācija" (1988–1991), kopš 1997. gada – koksnes materiālu un konstrukciju eksperts Maskavas Valsts Meža institūtā, kopš 1998. gada – promociju padomes "Būvzinātne" priekšsēdētājs. No 2001. līdz 2004. gadam Kārlis Rocēns bija Latvijas Būvniecības padomes loceklis utt.

Kārlis Rocēns bija Latvijas pārstāvis Eiropas zinātnes politikas un stratēģijas koordinācijas Tehniskajā komitejā "Pilsētubūvniecība", kā arī vadīja Latvijas zinātnei nozīmīgus projektus par būvkonstrukcijām, koksnes materiāliem, kompozītiem materiāliem, materiālu drošību, inovatīviem risinājumiem un citām tēmām. Kārlim Rocēnam ir vairāk nekā 250 zinātniskās publikācijas, 25 patenti un 5 grāmatas.

Profesoram piemīta pārliecība, ka pareizais tik un tā gūst pārsvaru pār nepareizo. Tāpēc nav jēgas satraukties par procesiem, kurus nav iespējams ietekmēt un tāpat jau nepietiek laika, lai raizētos vai priecātos par to, kas noticis pagātnē.

Viņam patika daba, interesantas grāmatas un darbs, kas dod rezultātu. Viņam patika savrups dzīvesveids.

Apliecinām savu visdziļāko cieņu mūsu kolēģa zinātnēi veltītajam mūžam un izsakām līdzjūtību Kārļa Rocēna ģimenei un piederīgajiem.

Latvijas Zinātņu akadēmija,
Latvijas būvzinātnieku savienība

IN MEMORIAM

Andris Rubenis

(08.04.1951 – 03.10.2017)

Latvijas Mākslas akadēmija paziņojusi, ka 3. oktobra naktī 66 gadu vecumā miris LZA korespondētājloceklis, ilggadējs Latvijas Mākslas akadēmijas profesors un Mākslas zinātnes nodaļas Humanitāro zinātņu katedras vadītājs, filozofijas doktors un vairāku grāmatu par filozofiju, Eiropas kultūras vēsturi un mākslas vēsturi autors Andris Rubenis.

Andris Rubenis dzimis Rīgā, beidzis Rīgas 3. vidusskolu un ieguvis augstāko izglītību Latvijas Valsts Universitātes Vēstures un filozofijas fakultātes Filozofijas nodaļā un studējis aspirantūrā Maskavas Valsts Universitātes Filozofijas fakultātes ētikas katedrā. Kvalifikācijas celšanas nolūkā bieži stažējies ārvalstīs (dažādās Vācijas pilsētās un Krievijā). Mērķtiecīgi un nepārtraukti papildinot zināšanas viņš spēja radīt ievērojamu zinātnisko darbu klāstu savdabīgā jomā.

Andra Rubeņa pētnieciskā darbība bija pievērsta senatnes izpētei. Pirmās divas monogrāfijas "Fenomenoloģija" un "Protestantiskās neoortodoksijas pamatprincipu kritika" (krievu valodā) izdotas 1983. gadā, tām sekoja divas monogrāfijas 1989. gadā. 1993. gadā izdota pirmā vēstures pētījumiem veltītā grāmata – "Viduslaiku dzīve un kultūra Eiropā", kam 1994. gadā pievienojās vēl divas grāmatas: "Senās Grieķijas dzīve un kultūra" un "Cilvēks mītiskajā pasaules ainā". Turpmākie pētījumi vēl precīzāk veltīti cilvēcei svarīgu vērtību jautājumu izpētei, balstoties senātnē, bet sasaistē ar mūsdienām. Viņa grāmatas "Ētika. Viduslaiku izglītība, antropoloģija un ētika", "Ētika. Rietumu baznīcēvu antropoloģija un ētika", "Ētika. Kristīgās antropoloģijas un ētikas veidošanās" – uzskatāmas piemērs tam. Otrs pētījumu virziens ir bijis Eiropas kultūras un mākslas vēsture. To apliecina grāmatas "Senās Romas kultūra", "Viduslaiku kultūru Eiropā", "Renesanses filozofiski maģiskais Realisms", "Absolūtisma un apgaismības laikmeta kultūra", "Baroks un klasicisms", "Mākslinieku cerību un domu pasaule renesanses laikmetā" un "Mākslas vēstures teorijas vēsture". Pētniecība devusi labu pamatu pasniedzēja darbam Latvijas Mākslas akadēmijā vairāk nekā 40 gadu garumā.

Enciklopēdiskās kultūras un mākslas vēstures un filozofijas zināšanas deva iespēju daudz pamatotāk skaidrot mūsdienas norises un Andris Rubenis neatteica paust savu viedokli plašākai sabiedrībai. Viņam piemita lielisks stāstnieka talants, spēja aizraut un ieinteresēt gan studentus daudzās augstskolās, gan arī profesionāļus dažādās jomās un viņa publisko lekciju apmeklētājus. Piemēram, pavisam neseni, tikai pirms nepilna gada Satori aicināja sabiedrību uz Andra Rubeņa lekciju "Mīts senātnē un mūsdienās", kurā profesors un grāmatas "Cilvēks mītiskajā pasaules ainā" (1994) autors stāstīja par mitoloģiskajai pasaulei aini raksturīgo domāšanu un tās izpausmēm mūsdienās, atbildēja uz jautājumiem: vai cilvēks mūsdienās veido atšķirīgus priekšstatus par pasaules kārtību nekā tas bija senātnē? Kā un vai ir mainījies skatījums, ja salīdzinām "seno" un "mūsdienas" cilvēku? Senatnes mācības nesējs – tā varētu raksturot Andri Rubeni un šo jomu pēc viņa aiziešanas mūžībā būs grūti aizpildīt.

Latvijas Zinātņu akadēmija skumst par sava korespondētājlocekļa, izcila zinātnieka un pedagoga zaudējumu un izsaka visdziļāko līdzjūtību Andra Rubeņa ģimenei.

Sit tibi terra levis!

Raita Karnīte, LZA HSNZ priekšsēdētāja

15. oktobrī noslēgsies ārvalstīs dzīvojošo Latvijas un latviešu izcelsmes zinātnieku aptauja

Sadarbībā ar Ārlietu ministriju Latvijas Universitātes Diasporas un migrācijas pētījumu centrs (LU DMPC) veic vērienīgu pētījumu, lai apzinātu un aptaujātu ārvalstīs dzīvojošos Latvijas un latviešu izcelsmes zinātniekus. Pētījumā plānots noskaidrot diasporas zinātnieku viedokli par iespējamu sadarbību ar zinātniekiem Latvijā un interesi aktīvāk iesaistīties un sniegt savu ieguldījumu Latvijas zinātnē. Tāpat tiks pētīta pašreizējā situācija zinātnieku tiklošanās jomā Latvijā un apzinātas arī sadarbības formas un veidi, kuras pēc pašu zinātnieku domām būtu efektīvākas, lai veicinātu zināšanu pārnesi un zinātnieku remigrāciju.

Sobrid Latvijas izcelsmes zinātnieki strādā visdažādākajās valstīs, tostarp ļoti prestižās ārvalstu zinātniskajās institūcijās ASV, Francijā, Zviedrijā, Vācijā un citās valstīs. Zinātnieku skaits Latvijā turpina samazināties, arī uz emigrācijas rēķina. LU pētījumu līdzšinējie pētījumi ir skaidri parādījuši diasporas pārstāvju zināšanu potenciālu, īpaši kontekstā ar inovāciju radīšanu, zināšanu ietilpiem produktiem, un Latvijas industriālās telpas paplašināšanu.

Aptaujas anketu iespējams aizpildīt līdz 15. oktobrim. Saite uz aptauju: <http://www.questionpro.com/t/ANkqlZalsO> Plašāk: <https://www.lu.lv/zinas/t/48256/> Informācija: LU DMPC <http://www.diaspora.lu.lv>

Konference "Latvijas tautsaimniecības ilgtspējīgas attīstības aspekti" Latvijas Zinātņu akadēmijā

Š.g. 13. oktobrī plkst. 10.00 Latvijas Zinātņu akadēmijas Portretu zālē notiks LZA sadarbībā ar biedrību "Latvija pasaulē" rīkotā konference "Latvijas tautsaimniecības ilgtspējīgas attīstības aspekti". Konferencē būs iespējams dzirdēt ne vien akadēmiskās vides pārstāvjus un uzņēmējus, bet arī ekonomikas

ministra Arvīda Ašerādēna, labklājības ministra Jāņa Reira, Eiropas Parlamenta deputāta Krišjāņa Kariņa un Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora Ilzes Čirules pārdomas par Latvijas tautsaimniecības ilgtspējīgu attīstību.

Pasākuma programma pieejama: www.lza.lv

Redaktore Ilze Boldāne–Zeļenkova

"Zinātnes Vēstnesis"

Laikraksts iznāk kopš 1989. gada.

Reģistrācijas apliecība nr. 75.

Izdevējs: Latvijas Zinātņu akadēmija, Latvijas Zinātnes padome, Latvijas Zinātnieku savienība.

"Science Bulletin". Latvian Academy of Sciences, Latvian Council of Science, Association of Latvian Scientists.

"Zinātnes Vēstnesis" redakcijas padome:

akadēmiķis Tālavas Jundzis (vadītājs), akadēmiķi Raita Karnīte, Baiba Rivža, Andris Ozols, Pēteris Trapencieris, *Dr. chem.* Alma Edziņa un LZA sabiedrisko attiecību speciāliste Ilze Stengrevica.

Redakcija: Rīgā, Akadēmijas laukumā 1.

Tālr. 67212706, 67225361, 26593299, fakss 67821153.

E pasts: zinatnes.vestnesis@lza.lv

<http://www.lza.lv>

Indekss 77165.

Iespiests: SIA Zemgus LB